

Ψ

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΜΑΡΩ ΒΑΜΒΟΥΝΑΚΗ

Ο ερωτευμένος Πολωνός



ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ ΔΙΑΒΕΤΟΥΝ
0,10 €
ΑΠΟ ΚΑΘΕ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥΣ ΓΙΑ ΟΛΟ ΤΟ 2011
ΜΕ ΣΤΟΧΟ ΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ 150.000 €
ΓΙΑ ΚΟΙΝΟΦΕΛΕΙΣ ΣΚΟΠΟΥΣ.

Ο ερωτευμένος Πολωνός

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Ο ερωτευμένος Πολωνός**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Μάρω Βαμβουνάκη
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Άννα Μαράντη
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Χρυσούλα Μπουκουβάλα
ΕΙΚΟΝΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Έντουαρντ Χόπερ, *Room in New York*, 1932,
Sheldon Museum of Art, Πανεπιστήμιο της Νεμπράσκα, Λίνκολν
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Μερσίνα Λαδοπούλου
ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Σταμάτιος Κοτσάτος & ΣΙΑ Ο.Ε.
ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Ηλιόπουλος Θ. – Ρόδόπουλος Π. Ο.Ε.

© Μάρω Βαμβουνάκη, 2011
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2011

Πρώτη έκδοση: Ιούνιος 2011, 30.000 αντίτυπα

ISBN 978-960-496-076-7

*Τυπώθηκε σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά
και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.*

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
Έδρα: Τατοΐου 121
144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Μαυρομιχάλη 1
106 79 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.
Head office: 121, Tatoiou Str.
144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 1, Mavromichali Str.
106 79 Athens, Greece
Tel.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

ΜΑΡΩ ΒΑΜΒΟΥΝΑΚΗ

Ο ερωτευμένος Πολωνός



ΨΥΧΟΓΙΟΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΙΔΙΑΣ

- Ο Αρχάγγελος του καφενείου*, διηγήματα, 1η έκδοση, Εκδ. Πύρινος Κόσμος 1978, εξαντλήθηκε.
- Ο Κύκνος κι αυτός*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. Οδυσσεάς 1979, 10η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ, 1996.
- Το χρονικό μιας μοιχείας*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. Δόμος 1981, 23η έκδοση 1998.
- Αυτή η σκάλα δεν κατεβαίνει*, διηγήματα, 1η έκδοση, Εκδ. Δόμος 1982, 11η έκδοση 1998.
- Ντούλια*, Μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. Δόμος 1984, 11η έκδοση 1998.
- Χρόνια πολλά γλυκιά μου*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1985, 12η έκδοση 1999.
- Ο αντίπαλος εραστής*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1986, 22η έκδοση 2007.
- Η μοναξιά είναι από χόμα*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1987, 27η έκδοση 2007.
- Ιστορίες με καλό τέλος*, διηγήματα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1988, 12η έκδοση 2000.
- Οι παλιές αγάπες πάνε στον Παράδεισο*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1990, 33η έκδοση 2009.
- Τα κλειστά μάτια*, αφήγημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1990, 8η έκδοση 2001.
- Τανγκό μες στον καθρέφτη*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1992, 15η έκδοση 2001.
- Το δωμάτιο που ταξιδεύει*, παιδικό, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1992, 2η έκδοση 1996.
- Λουλούδι της κανέλλας*, ταξιδιωτικό, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1993, 5η έκδοση 1998.
- Θεατρικά 1*, θέατρο, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1994, 2η έκδοση 2007.
- Θεατρικά 2*, θέατρο, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1994, 2η έκδοση 2007.
- Με βελούδινα βήματα ο χρόνος*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1995, 6η έκδοση 1999.
- Τα ραντεβού με τη Σιμόνη*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1996, 10η έκδοση 2003.

- Ο πιανίστας και ο θάνατος*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση
(με το ψευδώνυμο Βίργκω Βολάνη), Εκδ. Δόμος 1993,
8η έκδοση 2000.
- Η κραταιά αγάπη*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1998,
11η έκδοση 2004.
- Τηλεφωνήματα και ενοχές*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση,
Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 1999, 6η έκδοση 1999.
- Το τραγούδι της μάσκας*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση,
Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 2000, 6η έκδοση 2006.
- Ο Ντάνκαν γυρεύει τον Θεό*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση,
Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 2001, 3η έκδοση 2001.
- ΕΡΩΤΑΣ: Το γελοίο και το δέος*, μυθιστόρημα, 1η έκδοση,
Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 2002, 5η έκδοση 2004.
- Όταν ο Θεός πεθαίνει* (μια συζήτηση με τον Αλέξανδρο Κατσιάρα),
1η έκδοση, Εκδ. Δόμος 2003, 4η έκδοση, Εκδ. Αρμός 2008.
- Όχι άλλη αναβολή, Μιχάλη*, βιογραφικό αφήγημα, 1η έκδοση,
Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 2004, 2η έκδοση 2004.
- Τα πράγματα που ζουν απ' τον χαμό*, 1η έκδοση, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ
2005, 3η έκδοση 2006.
- Αντήχησα απ' το παρελθόν*, μελέτημα, Εκδ. ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ 2007.

Από τις Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ κυκλοφορούν:

- Ο παλιάτσος και η Άνιμα*, ψυχολογία, 1η έκδοση, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ
2006, 64η χιλιάδα 2011.
- Το φάντασμα της αξόδευτης αγάπης*, ψυχολογία, 1η έκδοση,
Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ 2008, 78η χιλιάδα 2011.
- Χορός μεταμφιεσμένων*, ψυχολογία, 1η έκδοση, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ 2009,
30ή χιλιάδα 2009.
- Μια μεγάλη καρδιά γεμίζει με ελάχιστα*, ψυχολογία, 1η έκδοση, Εκδ.
ΨΥΧΟΓΙΟΣ 2010, 30ή χιλιάδα 2011
- Το χρονικό μιας μοιχείας*, τόμος με τρεις νουβέλες, 2η έκδοση,
Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ 2010, 16η χιλιάδα.
- Αυτή η σκάλα δεν κατεβαίνει*, διηγήματα, 2η έκδοση, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ
2009, 6η χιλιάδα 2011.

*Σ' εκείνον που λέει: «Όταν πεθάνω όμως εγώ,
εσύ, στον κόσμο μόνο εσύ, θα ξέρεις ποιος ήμουν».*

1

Η φανερή ιστορία

Ε πρόκειται για μια έκτακτη εκπομπή του είδους εκείνου που προκαλεί εξαιρετικό ενδιαφέρον στο πλατύ τηλεοπτικό κοινό· που η εξέλιξή της μπορεί να διαρκέσει για μήνες και μήνες, καμιά φορά και για χρόνια, που ενδέχεται να μην καταλήξει πουθενά, να αφήσει παντοτινά μετέωρο το ερώτημα και την αγωνία που την προκάλεσαν. Μια εκπομπή απ' αυτές που αναφέρονται σε πρόσωπα που εξαφανίσθηκαν και παίζονται με μεγάλη επιτυχία στις τηλεοράσεις πολλών χωρών της γης. Παλιότερα, πριν από την εξάπλωση της τηλεόρασης, τα ραδιόφωνα εκφωνούσαν κάποια δελτία αναζητήσεων αλλά ένας τέτοιος τρόπος έρευνας ήταν σίγουρα πιο χλωμός και υποτονικός, καμιά σχέση δεν είχε με τον σημερινό τρόπο με τον οποίο τώρα στα κανάλια χειρίζονται αυτές τις ακραίες περιπέτειες και που στην πορεία δεν μπορείς να ξέρεις τι εντέλει θα αποκαλυφθεί. Εξαιρετικά θρίλερ για παίκτες και θεατές.

Αιωρείται πάντα και μια πιθανότητα θανάτου στην όλη υπόθεση και αυτό το αποτρόπαιο αλλά συνάμα ελκυστικό ενδεχόμενο ερεθίζει μοναδικά. Ο τρόμος για τους άλλους, η αγωνία για τους ξένους είναι τρόμοι και αγωνίες

ηδονικές, μπορείς να αναστατώνεσαι με το δυσάρεστο, απολαμβάνοντας ταυτόχρονα την εξίσια βεβαιότητα ότι εσύ όμως παραμένεις αμέτοχος και κυρίως ασφαλής. Δεν είσαι παρά ένας καλά κρυμμένος παρατηρητής στην πολυθρόνα σου, στο κλειδωμένο σπίτι σου, κανένας από τους πρωταγωνιστές του δράματος δε γνωρίζει καν ότι παρακολουθείς την ανοιγμένη σου τηλεόραση.

Η θέση του θεατή ξένων συμφορών είναι μια σπάνια απόλαυση. Οι καταστάσεις ταύτισης, είτε σε φτηνές εκπομπές είτε στην υψηλή τέχνη, του θεάτρου ας πούμε, παραμένουν αιωνίως σαγηνευτικές για τους ανθρώπους. Το γεγονός ότι μετέχεις σε μια συνταρακτική περιπέτεια, αλλά μετέχεις μέχρι το βαθμό που αντέχουν τα νεύρα σου, ότι μπορείς ανά πάσα στιγμή να διακόψεις την ταύτιση πατώντας ένα κουμπί στη συσκευή σου, σου προσφέρει την ευχέρεια να βιώσεις ακίνδυνα πολλά, εντάσεις, αγωνίες, όνειρα, τρόμους, διαστροφές, περιπέτειες, που ναι μεν διψάς αλλά οι δειλίες σου στη ζωή τη ζώσα σου το απαγορεύουν.

Σ' αυτήν ακριβώς την ευχέρεια δε ριζώνει και η δημοφιλία για τα βιβλία, τον κινηματογράφο, τα θέατρα, τα τραγούδια, την όπερα; Μπορεί η ποιότητα και οι τρόποι κάθαρσης να διαφέρουν, ωστόσο πηγή παραμένει η προσφερόμενη ταύτιση. Και όχι μονάχα η ταύτιση με τους πάσχοντες, τους εξαφανισμένους και τους αμήχανους συγγενείς στην εκπομπή που μιλάμε, αλλά υπάρχει εδώ και το γοητευτικό στοιχείο μιας εξουσίας ιδιαίτερης, του να καλείται ο τηλεθεατής να αναλάβει το ρόλο του αστυ-

νομικού, του ψυχολόγου, του κοινωνιολόγου –ρόλους που όλοι αγαπούν να υιοθετούν εύκολα–, να συζητάει τις εικασίες του με τους γύρω, να στοιχηματίζει για τη δική του εξυπνάδα και διαίσθηση.

Το γεγονός πάντως μιας εξαφάνισης, η οποία παρατείνεται χωρίς εξήγηση και αποκρίσεις, είναι ένα συμβάν που εγείρει αντιφατικές αντιδράσεις. Θέτει για άλλη μια φορά το ερώτημα: Μήπως δικαιούται κάποιος ενήλικος να εξαφανιστεί; Παραπέρα: Επιτρέπεται, ακόμη και στους πιο στενούς οικείους του, να τον αναζητούν πεισματικά και μάλιστα καθιστώντας τον δημόσιο θέαμα; Να απλώνουν τα μυστικά του στο πρώτο πλάνο της κοινωνικής ζωής, συχνότατα καταντώντας τα ένα *ριάλιτι* προς τέρψη των τηλεθεατών, που, όπως είπαμε, ταυτιζόμενοι εκ του ασφαλούς με τα δράματα των άλλων, βιώνουν μια δική τους φαντασίωση;

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι, ανάμεσα στους θεατές που αγωνιούν για τις έρευνες, θα υπάρχουν και κάποιοι, λίγοι ίσως, των οποίων η αγωνία εντοπίζεται στο να μην ανακαλυφθεί ο εξαφανισμένος. Κάποιοι που εύχονται να καταφέρει να ξεφύγει από όλους και όλα ο άφαντος ήρωας και να χαθεί παντελώς. Είναι οι πιο καταπιεσμένοι από τους τηλεθεατές, εκείνοι που ζηλεύουν τον εξαφανισμένο, αυτόν που βρήκε το κουράγιο να δραπετεύσει από την προσωπική του φυλακή. Όχι, για τους παρατηρητές τούτους δεν είναι η συμπόνια με τον χαμένο και τους δι-

κούς του που επικρατεί στα συναισθήματά τους, είναι ο θαυμασμός για το δραπέτη και την ικανότητά του να σχεδιάσει τόσο έξυπνα μιαν απόδραση.

Τέλος πάντων, δεν είναι της πολύτιμης και ακριβής ελευθερίας του ένας άνθρωπος να επιλέξει να τραβήξει μιαν αυλαία βαριά στα μέχρι σήμερα της ζωής του και να φύγει για κάπου αλλού, για νέα ευκαιρία, για πλήρη μεταμόρφωση χωρίς να δώσει σε κανένα λογαριασμό; Το γεγονός ότι δεν καθησυχάζει τους δικούς του, ώστε να μη φοβούνται τα χειρότερα, όπως διαρκώς επαναλαμβάνουν στις τηλεοπτικές ικεσίες τους, τις πιο πολλές φορές αποδεικνύει ότι η σχέση με αυτούς τους δικούς του είναι σχέση προβληματική, δίχως συνεννόηση και σεβασμό· πιθανότατα αυτή ακριβώς η δυσλειτουργική σχέση να στάθηκε η αιτία της απελπισμένης φυγής. *Εχθροί του ανθρώπου οι οικιακοί αυτού* παραδέχονται και τα κείμενα της Αγίας Γραφής, που ναι μεν διδάσκουν συγχώρεση και επιείκεια, αλλά πάνω από όλα επιζητούν την ειλικρίνεια στους λογισμούς, την αλήθεια, τη μόνη που σώζει. Δε μας αγαπούν ούτε μας σέβονται με το ζόρι στο κάτω κάτω, κι είναι αυτό μια μοναδική πραγματικότητα, που, αν δεν τη διδαχθείς και δεν την αποδεχθείς κάποτε, η πορεία σου θα οδηγείται όλο και πιο κοντά στο χάσμα, προς την ασυνεννοησία, την παρεξήγηση και την οδύνη που προξενούν. Όσο για την υποκρισία που όσο τίποτα καλλιεργείται εξωτερικά αλλά και μέσα μας, στους διαλόγους με τον εαυτό μας, θα ήταν ανόητα περιττό να αρχίσουμε να αναλύουμε το ρόλο της.

Γιατί να καλούνται οι τηλεθεατές και «όλοι όσοι κάτι γνωρίζουν» να τον κατασκοπεύσουν, να τον καταδιώξουν, να τον παγιδεύσουν σαν ποντίκι, σαν εγκληματία ή σαν ψυχασθενή; Να τον συλλάβουν κάποια στιγμή; Να αποκαλύπτουν στην κάμερα παλιά του μυστικά, και μάλιστα με τον παραποιημένο τρόπο που κατά κανόνα κατατίθενται οι μαρτυρίες ακόμη και των πιο καλοπροαίρετων; Να παρακολουθούν και να πληροφορούν για κινήσεις τους και άλλα, άσχετα τρίτα πρόσωπα, κατά λάθος και επειδή μοιάζουν με την τηλεοπτική περιγραφή του εξαφανισμένου;

Ασφαλώς και υπάρχουν οι περιπτώσεις που θα σπύσουν να επικαλεσθούν οι αναγνώστες, όσοι έχουν αντίρρηση για τα παραπάνω. Στις περιπτώσεις όπου κάποιος χάθηκε από ατύχημα, από αμνησία, από κουφότητα, επειδή έπεσε στην εκμετάλλευση εγκληματιών ή ενός παράφρονα, έχουν δίκιο οι συγγενείς του να αγωνιούν και να τον γυρεύουν. Κανένας ασφαλώς δεν αρνείται την ευαισθησία τέτοιων περιστατικών, δε νομίζω όμως ότι σ' αυτές τις εκπομπές για εξαφανισμένους τηρείται μια τέτοια λεπτή διάκριση. Εδώ κάθε εξαφανισμένος είναι στόχος διακάης. Πρέπει να γίνει έρευνα μέχρις εξαντλήσεως, μέχρις εσχάτων και να αποκαλυφθεί πάση θυσία ο χαμένος και το κρησφύγετο. Να ανακοινωθεί επακριβώς τι συνέβη.

Είναι γενικά αποδεκτό, σύμφωνα με την προβληματική τηλεόρασης και τηλεθεατών, ότι σου απαγορεύεται να μας εγκαταλείψεις χωρίς έστω να μας παραδώσεις όσο γίνεται λεπτομερέστατο λογαριασμό για το πώς και

τα γιατί. Η ζωή των άλλων οφείλει να είναι υπό το βλέμμα μας, υπό τη σκιά μας και υπό την κρίση μας. Η ελευθερία της σχέσης, που είναι η μόνη η οποία μπορεί να δομήσει σχέση, στην ουσία απαγορεύεται. Γενικώς τα μέλη μιας κοινότητας, μιας οικογένειας ιδίως, κάθε θεσμού και δεσμού, δεν προλαβαίνουν να μάθουν το τι θέλουν διότι προηγείται το τι υποχρεούνται να κάνουν· και είναι τόσο σαρωτικό το τελευταίο, ώστε, στο τέλος, η προσωπική επιθυμία που χαρακτηρίζει μοναδικό το κάθε ανθρώπινο πλάσμα και καθιστά αξιόλογη τη ζωή να έχει περάσει όχι μόνο στην αδιαφορία μας, αλλά και σε πλήρη ανυποληψία.

Η εκπομπή στην οποία αναφερόμαστε, προκειμένου να ξεκινήσουμε τούτη την ιστορία, δεν είναι από εκείνες που εντάσσονται σε εβδομαδιαία προγράμματα του είδους, αν και μοιάζει. Τη διοργάνωσε στις αρχές της δεκαετίας του 1990 μεγάλο ιδιωτικό κανάλι εκτάκτως και περίπου τέσσερα χρόνια μετά την εντυπωσιακή εξαφάνιση της ηθοποιού Ρωξάνης Δανηλάτου. Ο συντονιστής του προγράμματος ήταν έμπειρος δημοσιογράφος γενικών θεμάτων, από τους ικανότερους, όχι ειδικευμένος δηλαδή σε εκπομπές οι οποίες αναζητούν εξαφανισμένα πρόσωπα, κι αυτή η επιλογή προσέθετε στο σχεδιασμό κάποια επιπλέον εγκυρότητα. Η αλήθεια είναι ότι είχε ήδη περάσει αρκετός καιρός από το δραματικό συμβάν, είπαμε περίπου τέσσερα χρόνια. Επαναλαμβάνουμε ότι οι συγγε-

νείς της αρνήθηκαν να πάρουν μέρος στην εκπομπή, πως το υλικό στοιχειοθετήθηκε από τη γνωστή βιογραφία της χαμένης γυναίκας, από παλιά δημοσιεύματα και φιλμ, από καταθέσεις συνεργατών και ελάχιστων φίλων.

Όμως και πάλι, όλο το τρίωρο που διάρκεσε εκείνη τη νύχτα η τηλεοπτική έρευνα, τηλέφωνα και υπολογιστές του σταθμού παρέμεναν ανοιχτά και δέχονταν πληροφορίες, και την ελάχιστη δυνατή πληροφορία, όπως επαναλάμβανε ο δημοσιογράφος-παρουσιαστής καλώντας τους θεατές από Ελλάδα και εξωτερικό, οι οποίοι, επώνυμα ή ανώνυμα, κατέθεταν το μακρύ και το κοντό τους, δήλωναν εικασίες, τρέλες και φαντασιοπληξίες, ή αναστάτωναν μια περιοχή, όπου, όπως ισχυρίζονταν, είδαν με τα μάτια τους την ηθοποιό. Κάποιος μάλιστα ανώνυμος άντρας με βαριά φωνή τηλεφώνησε και σε ανοιχτή ακρόαση δήλωνε με τον αργόσυρτο τόνο του καλού γνώστη ότι ξέρει καλά πως η Ρωξάνη Δαηηλάτου βρίσκεται έγκλειστη σε δημόσιο ψυχιατρείο νησιού. Ότι τη βρήκαν να περπατά, εντελώς χαμένη, με βαριά αμνησία, πριν από λίγα χρόνια γύρω από τις φτωχότερες συνοικίες του Πειραιά και την οδήγησαν τελικά σε ίδρυμα. Ο άντρας που τηλεφώνούσε βεβαίωνε ότι εργάστηκε ένα διάστημα ως νοσοκόμος στο ίδρυμα και θυμάται ολοκάθαρα το πρόσωπό της, που τώρα βλέπει σε γκρο πλαν στην οθόνη του. Παρακινούσε τους αρμόδιους να γυρέψουν εκεί την εξαφανισμένη γυναίκα. Η πληροφορία αποδείχθηκε σύντομα άκυρη, η γυναίκα που εντοπίστηκε σ' εκείνο το θλιβερό ψυχιατρείο έμοιαζε κάπως αλ-

λά δεν ήταν η Ρωξάνη. Τέτοιες κακοπροαίρετες ή καλοπροαίρετες παραπλανήσεις είναι η τροφή που συντηρεί και παρατείνει τέτοιου είδους προγράμματα· μπολιάζουν με μικρά διεγερτικά σενάρια τη ροή τους κι ας έχουν άκαρπο τέλος.

Όσο περνούσε η ώρα, αρκετά μετά τα μεσάνυχτα, η τηλεθέαση έσπασε τα μέχρι τότε ρεκόρ, ολόκληρη η χώρα αδημονούσε και ξενυχτούσε, ο δημοσιογράφος-παρουσιαστής αποδεικνυόταν δεξιοτέχνης στα παιχνίδια της αγωνίας, της ελπίδας και της απογοήτευσης, ενώ η περίπτωση Δανηλάτου είχε ανοιχτεί σαν άψυχο όσο και δημόσιο πτώμα σε κρεβάτι νεκροτομείου. Ο καθένας έσκυβε να παρατηρήσει και να ψηλαφήσει όπου ήθελε.

Η δικαιολογία ότι όλα τούτα γίνονται «για το καλό της» παραμένει μια δικαιολογία αμφισβητήσιμη και τις πιο πολλές φορές υποκριτική. Πάντα το ερώτημα του ποιος γνωρίζει όντως το καλό του άλλου θα παραμένει ένα ζήτημα ρευστό και λεπτότατο, ένα σίγουρα επικίνδυνο σλάλομ. Όταν αγνοείται η γνώμη εκείνου για τον οποίο τόσο θερμά ενδιαφερόμαστε, το ενδιαφέρον μας «για το καλό του» έχει αρχίσει να γλιστράει σε κατηφόρα λερωμένη με λασπόνερα. Κι εξάλλου, και όπως λέγεται, η απρόσκλητη σπουδή προς βοήθεια είναι καταρχήν απορριπτέα.

Το μόνο που διέσωζε τη σοβαρότητα ενός ανθρώπινου παρελθόντος, που το ξανασκέπαζε ευγενικά μετά τη βάνουση εισβολή, ήταν και είναι η σιωπή, η απέραντη σιωπή της χαμένης γυναίκας.

Εκείνο το βράδυ της 30ής Μαρτίου, και περίπου τέσσερα χρόνια πριν από την προαναφερθείσα τηλεοπτική εκπομπή, στις αρχές της δεκαετίας του 1990, κατά το νυχτερινό δελτίο ειδήσεων όλων των σταθμών, ανακοινώθηκε ότι η πρωταγωνίστρια του Εθνικού Θεάτρου Ρωξάνη Δαηλάτου δεν εμφανίστηκε στην αποψινή παράσταση, δεν ειδοποίησε το θέατρο για την απουσία της, ούτε μπόρεσε να βρεθεί στο σπίτι της, στο τηλέφωνό της ή κάπου αλλού. Ο σκηνοθέτης της παράστασης *Καλοκαίρι και καταχνιά* του Τενεσί Ουίλιαμς, που παίζεται με τεράστια απήχηση από την αρχή της φετινής σεζόν, όπως και όλοι οι συνεργάτες της, ανησυχούν. Οι παραστάσεις αναβάλλονται μέχρι την επόμενη εβδομάδα. Από τη διοίκηση του θεάτρου διευκρινίζεται ότι οι θεατές, οι οποίοι έχουν ήδη αγοράσει εισιτήρια για την εβδομάδα ετούτη, μπορούν να περάσουν από το ταμείο της Κεντρικής Σκηνης ή από κάθε άλλο ταμείο όπου προπωλούνται εισιτήρια και να λάβουν πίσω τα χρήματά τους.

Ήταν απαραίτητο να ανακοινωθεί αυτό, διότι η παράσταση *Καλοκαίρι και καταχνιά* κέρδιζε όλο και μεγαλύτερη προσέλευση θεατών όσο προχωρούσε ο χρόνος. Ένας μεγάλος αριθμός εισιτηρίων είχαν πράγματι προπωληθεί και ήταν δύσκολο έως ακατόρθωτο να πετύχει κανείς, και για όλο τον επόμενο μήνα, μια καλή θέση στην αίθουσα. Κοινό και κριτικοί συμφωνούσαν πως πρόκειται για μία από τις πιο ευτυχείς εποχές του Εθνικού Θεάτρου, η ατμόσφαιρα του Αμερικανικού Νότου αποδόθηκε στα σκηνικά και στη μουσική αριστουργηματικά, όμως

το ύψιστο ατού, κατά τη γνώμη των πάντων, ήταν η ερμηνεία της πρωταγωνίστριας, που στο ρόλο της τραγικής Άλμας *σαν διάφανη ψυχή αναζητούσε, σπαραχτικά όσο και διακριτικά, την πολυπόθητη υπόστασή της* –όπως έγραψε ο πιο δύσκολος από τους κριτικούς της δεκαετίας στη στήλη του–, και που τώρα ξαφνικά και δίχως κατανοητή αφορμή αγνοείται.

Δόθηκε μάλιστα και μια συνέντευξη Τύπου προς τους καλλιτεχνικούς συντάκτες των εφημερίδων και των άλλων εντύπων, όπου δυο δημοσιογράφοι ρώτησαν το διευθυντή του θεάτρου τι θα συμβεί στην περίπτωση που η Δανηλάτου, ο μη γένοιτο, δεν εμφανισθεί τελικά. Θα κατέβει το έργο ή θα υπάρξει αντικατάσταση στο ρόλο της Άλμας;

Ο διευθυντής προτίμησε να μην απαντήσει ευθέως στη «σκληρή και άκομψη» όπως τη χαρακτήρισε ερώτησή τους και δήλωσε με στόμφο πως κανείς δε θέλει ούτε να διανοηθεί ότι κάτι σοβαρό συνέβη στην κυρία Δανηλάτου, τόσο σοβαρό ώστε να τεθεί θέμα αντικατάστασής της ή διακοπής του έργου. «Όλοι», είπε με ακόμη πιο μεγάλο στόμφο και έκδηλη συγκίνηση, «όχι μονάχα εύχονται αλλά και πιστεύουν πως τούτη η “εξαφάνιση” δεν είναι παρά μια μικρή περιπέτεια, μια κάποια παρεξήγηση, που σύντομα θα διασκεδασθεί».

Οι επαΐοντες όμως και οι παρατρεχάμενοι της Κεντρικής Σκηνης γνώριζαν και διέδιδαν με πεποίθηση ότι, αν σε πέντε μέρες δεν έχουμε νέα από την πρωταγωνίστρια, η αντικατάστασή της είναι παραπάνω από βέβαιη. Ήδη,

ισχυρίζονταν, προετοιμάζεται στο ρόλο της Άλμας η Μιρένα Δαμόγλη, η νεαρή πολλά υποσχόμενη ηθοποιός, που πέρυσι βραβεύθηκε με το Βραβείο Πρώτου Γυναικείου Ρόλου στο Κινηματογραφικό Φεστιβάλ της Θεσσαλονίκης. Βεβαίωσαν μάλιστα ότι το ίδιο το σημερινό απομεσήμερο ξεκίνησαν εντατικές πρόβες στην ερμητικά αποκλεισμένη σκηνή για να μάθει μια ώρα αρχύτερα το ρόλο της.

Έπειτα από την ανακοίνωση του θεάτρου, οι εφημερίδες και κυρίως τα τηλεοπτικά κανάλια έκαναν πρώτο θέμα τους σε όλων των ειδών και ποιοτήτων τις εκπομπές το «θρίλερ» της Ρωξάνης Δαηλάτου, όπως το χαρακτήριζαν οι τίτλοι. Η πρωταγωνίστρια δεν είχε έρθει στην ώρα της στο καμαρίνι για την παράσταση. Ούτε στην ώρα της, ούτε μετά, ούτε ποτέ μέχρι τώρα. Κανένα σημείο, καμιά ειδοποίηση. Οι συνάδελφοί της και οι συγγενείς της δεν μπόρεσαν πράγματι να τη βρουν ούτε στο σπίτι της, ούτε πουθενά αλλού όπου θα μπορούσε να έχει πάει· όπου θα μπορούσαν τουλάχιστον να φανταστούν οι δικοί της. Ακούστηκε ότι ο αδελφός της, με άδεια από την Εισαγγελία, κάλεσε τεχνικό να διαρρήξει τη βαριά εξώπορτα της βίλας της και να μπει στο εσωτερικό. Ο χώρος θύμιζε σπίτι του οποίου οι κάτοικοι ζουν εκεί κανονικά και απρόσκοπτα, απουσιάζουν τώρα, σύντομα όμως θα επιστρέψουν και τίποτα δε φαίνεται να διαταράσσει τη σιωπηλή ατμόσφαιρα της οικίας, τίποτα που να ανησυχεί όσους έχουν συνηθίσει να το επισκέπτονται.

Και όμως, η κάτοικος της βίλας δεν επέστρεφε.

Έφυγε άραγε οικειοθελώς; Της συνέβη κάτι δυσάρεστο και δεν είναι σε θέση να ειδοποιήσει; Αυτά είναι τα δυο βασικά ερωτήματα που θέτουν οι γύρω κάθε φορά που συμβαίνει μια εξαφάνιση, στην αρχή τουλάχιστον, και προτού αρχίσουν να συγκεντρώνονται «κάποια κομμάτια του παζλ», όπως συνηθίζουν να λένε σε τέτοια περιστατικά οι πιο στομφώδεις από τους εκφωνητές των εκπομπών και οι συντάκτες αστυνομικών δελτίων.

Δεν είχε αφήσει κανένα σημείωμα, κανένα σημάδι. Άνοιξαν και έψαξαν τα συρτάρια στα κομοδίνα του κρεβατιού, τα συρτάρια του εβένινου σεκρετέρ που κοιτάζει προς τον κήπο, τα συρτάρια μέσα στις ντουλάπες, τον πάγκο της κουζίνας, τα ράφια της βιβλιοθήκης, το τραπεζάκι μπροστά στον καναπέ του καθιστικού, τα άλλα τραπεζάκια δίπλα στις παλιές πολυθρόνες και την ντορμέζα, όλες τις επιφάνειες όπου θα μπορούσε να ακουμπήσει κανείς ένα αποχαιρετιστήριο γράμμα, μια σημείωση που κάτι να εξηγεί. Όλα δείχνουν ότι η τριανταεννιάχρονη δημοφιλής ηθοποιός του θεάτρου, που μόνο μεγάλες επιτυχίες έχει να επιδείξει από νεαρή ηλικία, έχει φύγει από το σπίτι της από προχθές με τρόπο που δε φανερώνει τίποτα διαφορετικό από τις καθημερινές της συνήθειες, καμιά παρέκκλιση από τη ρουτίνα που επί χρόνια ζούσε.

Άλλωστε, υπήρξε πάντοτε γυναίκα χαμηλών τόνων, διακριτική, σχεδόν εσωστρεφής, χωρίς εξάρσεις ή απότομες αλλαγές στο πρόγραμμα, σπάνια δημιουργούσε

ερωτηματικά και ανησυχίες στους ανθρώπους που συναναστρεφόταν. Ειδικά στη δουλειά της, όλα τα χρόνια διατηρούσε τάξη και πειθαρχία στρατιωτική, διαχώριζε κάθετα κάθε προσωπικό πρόβλημα από τις επαγγελματικές υποχρεώσεις της, συμπεριφορά που προξένησε απορία όσο και δέος τις δύσκολες εποχές που υπέφερε, τότε, παλιά, μέσα σ' εκείνη την οικογενειακή της τραγωδία. Κανένα καπρίτσιο, καμιά εξαίρεση, καμιά απαίτηση παράλογη, ούτε καν ανθρώπινη χάρη δε ζήτησε από κανένα ποτέ της. Ήταν τόσο άψογη που θα μπορούσε να πει κανείς πως, ακριβώς γι' αυτό, κρατούσε μια απόσταση σεβασμού, σαν φωτοστέφανο, να την απομακρύνει από τους άλλους. Την ανέφεραν ως υπόδειγμα επαγγελματισμού και ευθύνης στο θέατρο και στις σχολές υποκριτικής.

Το σπίτι δε βρέθηκε κλειδωμένο· έδειχνε αθώο, καθημερινό, παραδομένο στην πιο ακίνδυνη ρουτίνα. Η αυλόπορτα του κήπου παρέμενε μισάνοιχτη, δεν είχε πάρει φορέματα και άλλα αντικείμενα που συνήθως παίρνουμε μαζί μας προκειμένου να φύγουμε ακόμη και για ένα ολιγοήμερο ταξίδι. Δεν υπήρχε βέβαια πουθενά το διαβατήριό της, αλλά η οικονόμος της –που, σημειωτέον, το τελευταίο δεκαήμερο είχε λείψει με άδεια για προβλήματα υγείας και δε βρισκόταν στο σπίτι της πρωταγωνίστριας στην Εκάλη τη μέρα της εξαφάνισης– καταθέτει πως πάντα κρατούσε στην τσάντα της το διαβατήριο, διότι τους τελευταίους μήνες είχε χάσει την αστυνομική της ταυτότητα και χρησιμοποιούσε το διαβατήριο ως απόδειξη των στοιχείων της όταν αυτό ήταν αναγκαίο.

Όσο περνούσαν οι μέρες και η ηθοποιός δεν έδινε σημείο ζωής, τα σενάρια για την περίπτωση της οργιάζαν.

Τα ρεπορτάζ στις εφημερίδες και οι τηλεοπτικές εκπομπές, από τις πιο σοβαρές μέχρι τις πιο κίτρινες, συναγωνίζονταν στο ποιος θα εμφανίσει τα περισσότερα αποκλειστικά στοιχεία, ποιος θα αποκαλύψει άγνωστες πτυχές από την παρελθούσα ιστορία της. Ασφαλώς ο αδελφός της έκανε στην αστυνομία δήλωση εξαφάνισης της και παράλληλα ανέθεσε σε ντετέκτιβ να ερευνήσει την υπόθεση.

Έτσι ξαναγύρισε σε πρώτο πλάνο η βιογραφία της Ρωξάνης Δαηλάτου, εκείνη που ήταν μέχρι τώρα γνωστή, αλλά κι εκείνη που δεν ήταν γνωστή. Τη δεύτερη βιογραφία τη στοιχειοθετούσαν –ως συνήθως σε ανάλογες περιπτώσεις– αλήθειες, μισές αλήθειες, παραποιήσεις αλήθειας, ανακρίβειες και πάρα πολλά ψεύδη.

Το αδηφάγο αναγνωστικό και τηλεοπτικό πλήθος ξανάκουγε ή πρωτάκουγε τώρα πως η ηθοποιός γεννήθηκε πριν από τριάντα εννέα χρόνια στη Ζάκυνθο, πως από τότε που ήταν μικρή, στην αρχή του δημοτικού σχολείου, μετακόμισε ακολουθώντας την εύπορη οικογένειά της στην Αθήνα, όπου και μεταφέρθηκαν οι επαγγελματικές δραστηριότητες του πατέρα, ο οποίος επιπλέον επιθυμούσε να φέρει τα παιδιά του στην πρωτεύουσα, προκειμένου να αποκτήσουν καλύτερη πρόσβαση σε σπουδές, πράγμα που για εκείνον ήταν ιδιαίτερα σημα-

ντικό για την προσωπικότητά τους και το μέλλον τους.

Από τότε που μετακόμισαν, κατοίκησαν στο δίπατο σπίτι που αγόρασε ο πατέρας στην Εκάλη, εκεί δηλαδή όπου μέχρι σήμερα μένει η Ρωξάνη, που έμενε δηλαδή μέχρι τη μοιραία εξαφάνισή της· στο άδειο και βουβό σήμερα σπίτι, με μόνη κάτοικο και φρουρό του την πιστή γριά οικονόμο, που, καθισμένη ως αργά τα βράδια στην πολυθρόνα μπροστά στην τζαμόπορτα του κήπου, περιμένει στο μισοσκόταδο, αργώντας πάντα να ανάψει τα εσωτερικά φώτα του σπιτιού. Πιστεύει ότι το σκοτάδι συντροφεύει τις αναμνήσεις καλύτερα από το φως και αναζητάει να βυθίζεται στο βελούδο του. Υπάρχουν άνθρωποι που φοβούνται το σκοτάδι και άλλοι που αισθάνονται μεγαλύτερη ασφάλεια μαζί του· για άλλους η νύχτα είναι απειλή, για άλλους θαλπωρή. Η φιγούρα της οικονόμου τις νύχτες φωτίζεται επί ώρες μονάχα από τους ωχρούς γλόμπους του δρόμου έξω.

Ο πατέρας της εξαφανισμένης γυναίκας υπήρξε επιχειρηματίας και ιδιοκτήτης μεγάλων ακινήτων στα Επτάνησα, από παλιά οικογένεια εμπόρων με συναλλαγές στην Ιταλία, τη Γαλλία και πολύ παλιότερα στο πλούσιο τότε Βουκουρέστι. Παρά κάποιες απανωτές πτωχεύσεις και άλλες οικονομικές κρίσεις στην οικογένεια, κατάφεραν με πείσμα να ξανακερδίσουν περιουσίες και κοινωνική καταξίωση και να λάβουν μέρος στα πολιτικά πράγματα του καιρού τους στη Ζάκυνθο. Ο ίδιος, αφού μορφώθηκε και εκπαιδεύθηκε επαρκώς στο Παρίσι πάνω στην τέχνη του αρώματος, επέστρεψε φέρελπις στα Επτάνη-

σα και ασχολήθηκε με επιχειρήσεις αρωμάτων αλλά και φαρμακευτικών σκευασμάτων και καλλυντικών. Με την επιστροφή του, διοργανώθηκαν πάμπολλες βεγγέρες και κάθε είδους εορτές με στόχο να τον προξενέψουν στις καλύτερες νύφες της κοινωνίας τους. Σύντομα όλη αυτή η αγωνία σταμάτησε και μάλιστα απότομα, αφού εκείνος διάλεξε να ζητήσει σε γάμο την ήσυχη κόρη μακρινών του συγγενών και να προχωρήσει στο μυστήριο μέσα σε έξι μήνες. Η νύφη αποδέχθηκε την τύχη της με συγκρατημένο ύφος, ήταν χαρακτήρας που δεν ενθουσιαζόταν εύκολα και σε περίπτωση που θα αισθανόταν μια δυνατή χαρά δεν υπήρχε περίπτωση να τη φανερώσει, δεν έδειχνε να έχει την ανάγκη να μοιράζεται συναισθήματα. Δεν είναι εύκολο να γίνει πάντα κατανοητό αν αυτή η εγκράτεια είναι στοιχείο μιας εσωστρεφούς προσωπικότητας είτε οφείλεται στο γεγονός ότι τέτοιοι τύποι δεν κυριεύονται ποτέ από ισχυρά συναισθήματα.

Η επιλογή του άφησε άφωνους τους πάντες στην καλή κοινωνία της Ζακύνθου, δεν υπήρχε να ειπωθεί τίποτα μεμπτό εναντίον την νεαρής νύφης, αλλά ούτε και κανένα εντυπωσιακό εύσημο μπορούσε να αποδοθεί, κι αυτό ήταν ήδη μια απογοήτευση, μια γενική απορία, τη στιγμή που επρόκειτο για τόσο ξεχωριστό, επιφανή και περιζήτητο γαμπρό. Κάποιος στοχαστικός ηλικιωμένος γείτονας εξέφρασε μιαν εικασία που έδειχνε να έχει την αξία της. Ότι ο Δανηλάτος επέλεξε μια τέτοια γυναίκα, προκειμένου να έχει ήσυχο το κεφάλι του. Χορτάτος από την μποέμικη ζωή του τόσα χρόνια, ίσως και κορεσμένος από ερωτικές πε-

ριπέτειες στα ξένα, προτίμησε στο εξής να συμβιώσει με μια κοπέλα την οποία δεν υπήρχε κίνδυνος να ερωτευτεί. «Ερωτες και οικογένεια δεν είναι γενικώς βολικός συνδυασμός», κατέληξε με σίγουρο ύφος όπως απευθυνόταν στην ομήγυρη ακόμη μιας ξενυχτισμένης βεγγέρας.

Το σπίτι όπου γεννήθηκαν η Ρωξάνη και ο αδελφός της στη Ζάκυνθο βρισκόταν απομακρυσμένο σε πυκνοφυτεμένη εξοχή, απομονωμένο από τους περαστικούς, με μεγάλες μάντρες που πρασίνιζαν από αναρριχητικά και μια δεντροστοιχία από πανύψηλα κυπαρίσσια. Το σπίτι αυτό που θύμιζε μικρό πύργο σήμερα έχει εγκαταλειφθεί εντελώς στη φθορά των καιρών, φαίνεται σχεδόν ετοιμόρροπο. Σε κάποιες μεριές είναι γκρεμισμένο τόσο, ώστε μικρά δέντρα, εκείνα τα δύσσομα που ονομάζονται και «δέντρα του Ιούδα», όπως και συκιές, έχουν φυτρώσει μέσα σε κάποια δωμάτια και ξεπροβάλλει από τα κουφώματα προς τα έξω το φύλλωμά τους.

Ο δραστήριος πατέρας της πέθανε στο γραφείο του, στο κέντρο πια της Αθήνας, νωρίς από εγκεφαλικό, όταν η Ρωξάνη πήγαινε στην πέμπτη τάξη του δημοτικού σχολείου. Οι συγγενείς θυμούνται πως κατά την κηδεία του και την ώρα που οι ιερείς άρχισαν να ψάλλουν το πικρότατο «μακαρία η οδός», η μικρή του κόρη λιποθύμησε, σωριάστηκε ξαφνικά στα μάρμαρα του ναού, όπως ένα μικρό μικρό δεντράκι όταν αόρατο πριόνι αθόρυβα και μονομιάς κόψει τη βάση του.

ΜΑΡΩ ΒΑΜΒΟΥΝΑΚΗ

Ο ερωτευμένος Πολωνός

Μια διάσημη ηθοποιός του θεάτρου εξαφανίζεται λίγο πριν από την παράσταση *Καλοκαίρι και καταχνιά* όπου πρωταγωνιστεί. Οι έρευνες της αστυνομίας, των συγγενών, των τηλεοπτικών εκπομπών δεν οδηγούν πουθενά.

Έχει αυτοκτονήσει; Τη δολοφόνησαν; Ή μια τυχαία συνάντηση με έναν άντρα από την Πολωνία τη μεταμόρφωσε και τον ακολούθησε πολύ μακριά από τη ζωή που μέχρι τότε ζούσε;

Η επιτυχία και ο βαθύς έρωτας, το ταλέντο και η θηλυκή φύση. «Η φανερή ιστορία» μιας γυναίκας που όλοι γνώριζαν, και «η κρυφή ιστορία», η μυστική, που μόνο εκείνη και εκείνος ξέρουν. Δύο επίπεδα ύπαρξης που απομακρύνονται, το ένα πιο αληθινό από το άλλο.

ISBN 978-960-496-076-7



9 789604 960767

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 10068

ΤΑΤΟΪΟΥ 121 & ΣΠΥΡΟΥ ΜΕΡΚΟΥΡΗ 1
144 52 ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΤΗΛ.: 210 28 04 800 • FAX: 210 28 19 550
www.psichogios.gr • e-mail: info@psichogios.gr

ΨΥΧΟΛΟΓΟΣ ΔΙΟΤΕΧΝΙΑ ΜΕΘΕΣΤΙΟΡΗΜΑ

Ψ

